

TELEGRAFUL ROMÂN

Apară Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strălăutate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Limba maternă.

Sibiu, 12 Septembrie n.

Cuvânt dulce e cuvântul *mamă*. Și tot atât de dulce și de magică putere e și noțiunea *limba maternă*. Și una și alta, nu atinge numai urechia omului, ci străbate până la inimă, pentru a o umple de un sentiment plin de vrajă, de sentimentul *iubirii*.

Cei ce am umb'at și prin țeri străine, nu numai pe plaiurile și văile scumpei noastre țeri, știm cu ce putere începea să ne bată inima totdeauna când în marea aceea de vorbă străină auziam, din întâmplare, în apropierea noastră dulcele graiuri românești. Era sentimentul bucuriei, că și pe pământ străin și îndepărtat de casa părintească ne am întâlnit cu aceea ce ne este mai dulce și mai scump, cu *limba maternă*.

Aceeași iubire pe care o are omul față de *mamă*, o are deci și trebuie să o aibă și față de *limba maternă*, învățată la sinul cald al mamei. Din iubire adevărată, omul, prin urmare, numai o limbă învață, limba mamei, și numai pentru ea se însuflește. Celelalte pe cari le știe, — și omul cult știe de regulă încă vre-o două trei limbi pe lângă limba maternă, — le învață fie-care din *interes*, ori din *necesitate*.

Omul învățat va trebui să cunoască limba latină și greacă, de es. dacă voințele să studieze din prima mână, în original, opurile de mare valoare latine și grecești rămase de la cei din vechime; va trebui să cunoască limba franceză, engleză, ori germană, dacă e om de litere; va trebui să învețe *ungurește*, dacă voințele să între în serviciul statului ungar, ori are daraveri cu organele acestuia.

Iată cum *interesul* face pe om să învețe limbi străine!

Și când învață omul din *necesitate* o a doua limbă?

Când mediul în care trăiește nu-i permite comunicarea cu ceilalți oameni,

ori cu o parte mare din ei, de cât numai cu ajutorul limbei materne a acestora.

Un Român așezat într-o comună unghurească va trebui să învețe deci unghurește, și un Ungur tot așa va învăța românește într'un sat locuit numai de Români, ori în mare parte de Români, pentru-că altcum nu-i este cu putință comunicarea cu lumea care îl înconjură.

Așa sunt apoi și comunele întregi între olaltă. O comună unghurească ori nemțescă icuită între multe comune românești nu va magiarisa ori germanisa, pentru-că nu poate, fiind-că e lege a naturii, ca corpurile cele mari să atragă pe cele mici, ear' nu întors, ci vor învăța ele românește pentru a se pute înțelege cu cei din apropierea lor.

Voiți exemple? Ori și care țirg de țară ori de săptămână din orașele în jurul cărora se află mai multe naționalități poate să ni-le dea. Veți auzi în Sibiu de es. cum Sasul se înțelege cu Românul românește, și cum Seculul se înțelege cu Sasul tot românește. Veți auzi în Vinga (Banat) cum Șvabul, Ungurul și Bulgarul se înțeleg, nu numai cu Românul, dar' și între olaltă, numai *românește*, pentru-că limba românească toți o vorbesc.

Limba română e deci *limba diplomatică* (să zicem așa) a *țerănimii* din părțile locuite în mare majoritate de Români.

Cine a ridicat-o la acest rang?

Necesitatea, pentru că de impus Românii nu și-au impus-o, și nici nu puteau să și-o impună, fiind-că n'au ei puterea de a silii pe nimeni să le învețe limba. O învață deci cei de naționalitate neromână fiind-că *au trebuintă* de ea, și poate că și pentru-că e o limbă ușoară, dulce și atrăgătoare.

Așa dar' limba o învață omul din *iubire*, din *interes* și din *necesitate*, cum am spus. Din *poruncă*, silite de cineva, însă nu o învață nimeni și nici nu o va învăța nimeni. E curată nărozie deci a propaga idei ca cele puse

pe hârtie din partea baronului *Bánffy* și tipărite nu de mult într'o gazetă patriotică magiară, în care se spuneau următoarele:

„... Și trebuie să grijim, că în comunicația socială tot mai mare și exclusiv teren să câștige *conversația în limba magiară*. Să fim cu atențiune, ca prin singuraticile ținuturi limba de comunicație între cetățenii de limbi diferite să nu fie vre-o limbă a naționalităților, ci *limba magiară*. Nu e permis să concedem, ca în părțile Ardealului limba de înțelegere între Ungur, Sas și Valah să fie cea *valahă*, în Maramureș, Ung, Ugocia, Zemplen, Bereg cea *rutună*, în părțile de sus cea *slovacă*. Ori apoi în Caraș-Severin, Timiș și Torontal iarăși cea *română*, în unele părți de dincolo de Tisa cea *germană*. În statul ungar nu se poate tolera, ca cei de limbi deosebite să folosescă între olaltă altă limbă de comunicație de cât cea magiară.”

Nu înțelegem, cum își poate închipui un om cuminte lucrul acesta. Și cum crede că ar pute să fie *executat*. D'apoi că însuși dl *Bánffy*, când locuia între Români, trebuia să comunice cu acestia *românește*, pentru-că altcum nu se putea înțelege cu ei! Ori apoi advocatul ungar va putea vre-odată să spună clienților sei români, că nu poate tolera să și vorbescă și să și espună pricina românește, *ci numai unghurește*? Să poităescă, și are să rămână fără clienți! Și tot așa comerciantul și industriașul magiar. Móre de fómé și unul și altul între Români dacă se pune pe punctul de vedere al lui *Bánffy* și nu tolerază altă limbă de cât numai cea unghurească în conversație.

Nu; pe calea aceasta iubire față de limba magiară nu va prinde nimeni, pentru-că iubire are fie-care numai pentru limba sa maternă; ear' pe celelalte le învață omul din *interes*, ori din *necesitate*, cum am arătat mai sus, dar' de silă, la poruncă, nici-odată.

descriu cu cuvintele preotului cronicariu Ioan Condor, și anume:

„Mai incolo să să știe și despre acisuta, cumcă în anul acesta avum acia rară norocire de la 12 Iulie ne cercetă *Măria Sa D. Director al școalelor din Ardeal și Doctor Pavelu Vasiciu*. La intrarea în sat eșirăm mai mulți întru întimpinare d'n partea de sus de către Vălcău, unde să aflau tinerul învățătoriu *Ioan Condor* cu 80 de învățărei băieți, și băiete; mulțime de popor la cântările băieților eșau spre a vedea pre bărbatul doririlor până ce îl petrecură la casa și reșed nța preotului. Din băiete și băieți cu mulțimea de cununi li aruncară în caretă. După ce ajunsse la casa parochială li se dete semn învățătorului a așeza pe toți în școală spre a pune censură (examen) de sporul făcut. La intrarea în școală cântară: *Impărate creșec, și Dómne ține și proteje imnul împăratului*, după aceea *Ioan Zirbo* alui *Zirbo Vasu* ținu orația despre bine venirea acestui mare bărbat; după săvârșirea acesteia începură întrebările din învățăturile propuse — cei mici rugăciuni, silabisare, ceilalți cetire, *Chatechism*, *Geografie*, *Biblica*, *Aritmetica* ș. a. folositoare învățători. După ce în sfârșit mai eșiră 2 învățărei anume *Crișan Vaselia* și *Ginșcă Andreiu* cu niște orații de mulțămire din

partea tutuor școlariilor, ca acel bun părinte să fie ertătoriu pentru neștiința ce doară n'au putat a răspunde după dorirea *Mării Sale*, marele oaspe și bărbat primî aceasta cu cele mai vii sântăminte de plăcere arătând poporului, cât de mare lipsă iaste școala, și că pricina înapoerii la a noastră națiune aceea stă și acuma la mijloc nesilnța și neînveșătura. Să împărțiră cateva premii la băieți, la băiete așiderea carcei și alte, adresându se către O. D. Gontii a fi privighitoriu în partea poporului român de aicea. La aceasta ținere de examen luară parte dnii ampoliați din comuna noastră preoți și din alte comune, notarii din vecinele sate, D. I. Moldovan, D. Gontii Lajos, preotul de partea magiară și junele Gal Ioan profesor din Brașov ca adjutant a D. Consilariu și ai ecmunii toți cei mai aleși, D. protopop Moldovan Gavriil. — După ce săvârșiră li se dădu din partea elegii un prânz supt care câțiva băieți veniră și cântară: *Romanule saltă, și: Iată ziua cea dorită; li se mai dete câtorva premii bani, arătând totodată marele oaspe, că e mulțămîtat cu învățăturile, cât și cu purtarea cea morală a băieților. După prânz făcu visita la satul O. Monoștor. Peste noapte rēm se la noi. În ziua următoare deprinsă călătoria către*

Din Brad.

Adunarea generală a „societății pentru crearea unui fond de teatru român”.

Ținută în Brad de la 15/28—17/30 August 1904.

Brad, 8 Septembrie n.

(Urmare).

Ziua II. vrednică de ziua I. Ceriul se înseninase. Sorele strălucia cu o căldură binefăcătoare, care încăldea lumea, încăldea inimile, deștepta dorul de a jertfi pentru cultura națională română. Public ales se adunase din toate părțile. Deja pe la 9¹/₂ ore sala de gimnastică era plină de dame, bărbați, d'amicale și tinerime studioasă.

Președintele ca renăscut, salută oșpeții cu cuvinte alese, frumoșe, și deschide ședința II. Se verifică procesul verbal al ședinței I și se trece la ordinea zilei. Se dă cetire disertațiunei: „*Câteva amintiri despre școlile din Brad*”. Autorul e dl profesor E. Hodoș din Caranrebeș, fiul în veci neuitatului Dr. Iosif Hodoș. Impedecat de a participa în persoană la mărșeta adunare, trimite suvenirile ce i-au rămas de pe timpul când cercetase școlia lui „*Taniș băcsi*” din Brad. O școlă magiară reformată, în care deja pe la anul 1870 se afla o sală cu bină, unde se țineau producțiuni teatrale mai ales magiare, rare-ori, fôrte rar și române. Despre aceste își aduce autorul aminte cu multă duioșie. Arată cum dea și frații sei, fiii fostului vice-comite al Zarandului, când era vorbă de *teatru național* pe jos fugiau de la Baia de Criș la Brad (8 km.). Indemnă publicul să jertfescă pentru teatrul național, căci va face un lucru bun și folositor. Disertația e cetită de profesorul pens. Vasilie Goldiș, astăzi secretariu consistorial în diecesa Aradului. Disertația e ascultată cu interes și nu odată deșteptă ilaritate și aplause. Președintele transmite felicitări autorului depărtat, ear' publicul aplause binemeritate.

Urměză disertația estetică „*Despre gust*” de profesorul Dr. Iosif Blaga din Brașov, care cu demnitate se a'ătură la lucrările lui cetite în adunările anterioare. E rēsplătit cu aplause și felicitări călduroșe.

Disertația aIV-a despre *Biserici și teatru*, de Dr. V. Branișce se amănă pe finea ședinței, de va fi timp. Durere, n'a fost, și astfel a rămas necetită, de și mîntea și condeiul bine cunoscutului autor ar fi

FOIȘORĂ

Din cronica parochiei gr.-ort. române a Mănășturului-unguresc.

De Gavriil Hango, preot.
(Urmare).

Protopopul Gavriil Moldovan fiind fôrte mulțămîtit cu curatorul Gavriil Condor, îi es primă laudă și mulțămîtită în tața poporului, dar' cu totă rugămîntea protopopului, parochului și a poporului, nu mai vrea să rămăncă și pe mai departe curator, și așa la 17 Martie 1857 a fost ales curator *Andreiu Colda*, care a funcționat până în anul 1860.

Pe timpul acestui curator în anul 1858 la sfatul protopopului s'au scos banii de la datorașii mai vechi și s'au dat împrumut la mai puținii oameni, dar' cu garanțe mai mari; apoi în anul 1859 s'au scotit banii în rațiocinii după valuta austriacă, er' în anul 1860 o pădure s'a tras scris în cartea funduară pe numele celor două biserici (gr.-or. și ev.-ref.) din comună.

Dar' un alt lucru însemnat s'a petrecut în comuna aceasta la anul 1860, pe care 'l

Bedeciu, petrecându-l cei mai aleși prelungă caretă, care se trăgea de 4 boi frumoși din partea comunei O. Monoștor. Așa petrecurăm aceste 2 zile de sărbătoare”.

Pe anul 1861 s'a ales curator *Simion Colda*, sub care adunarea obștei a hotărîit, ca la intrarea în funcțiune fiecare fisorator și toți curatorii mici să depună jurămînt și să nu aduă nici o hotărîre fără știrea preotului, nici să o pună în lucrare fără aprobarea protopopului, ear' sămădașurile de la fisorator totdeauna să se iee în fața poporului fiind chemat special pentru acosta. Tot în adunarea de la 27 Ianuarie, când s'au luat aceste hotărîri, la îndemnul parochului Ioan Condor s'au pus bazele la o *fundațiune școlară*, pe sēma căreia s'a destinat o obligație de 50 fl. v. a. capital, care să se fructifice în decurs de 8 ani cu 5% interes; tot pe sēma acestei fundațiuni s'au înscris cu câte 1 fl. — 80 de gazde, obligându-se a-l plăti până la finea anului. Pentru darul acesta preotul se îndatorēză a lua părțile pentru ei la toate liturgiile din acest an. Fundațiunea acosta se creză pōtrn înființarea cu timpul a unei „*Societăți școlastice*”.

(Va urma.)

deșteptat noue simțăminte față de biserică și teatrul național în inimile publicului. Dar' se va publica în Anuarul societății.

Terminându-se cu cele literare, se trece la afacerile oficiale ale societății.

Dr. P. Oprea referă în numele comisiunii pentru înscrierea de membri noi. Când începe să cetască erau 10 fondatori și când termină sunt 12, din 12 pe vișă numărul crește la 19 și până azi la 21, al celor ordinari de la 35 se înmulțește la 43 și până azi la 47, iar' ajutorii de la 83 la 94 și până azi la 114. Suma subscrisă și încasată de 5025 cor. până azi trece peste 5500 cor. Vă voi prezenta bilanț exact îndată după încheierea socotelilor.

Astfel Bradul, Zarandul a întrecut toate așteptările. De-și ținut sărac, de-și an rău, de-și necazuri multe, totuși a adunat pentru teatrul român, pentru cultura națională frumoase daruri materiale. Și e și mai înălțător, când veți privi lista membrilor înscriși. Nu vei afla 10% de cei cari au trecut peste 50 ani, nici 5% de cei cari au capitale ori sunt virilisti, — ci sînt oameni tineri, oameni, cari lucră și-și agonisesc pâinea de toate zilele, preoți tineri, profesori, advocați și comercianți tineri. — Ei, tinerii și-au depus nu prisosul, ci obolul pe altariul culturai naționale; au jertfit pentru Thalia noastră. E mare mângâiere acesta, căci câți bătrani nu află, cari se închină banului, cari nu vreau să înțeleagă, că banul e mijloc, nu scop; dar' urmază după ei fiii lor, nepoții ori rudenii lor, cei îndopați, adese-ori, cu cultura de stat, și acestia jertfesc obolul lor pentru cultura națională. Numai de s'ar răspândi tot mai mult și într' inteligența noastră spiritul gardistilor magiari de pe timpul reginei Maria Terezia! Atunci cultura noastră va triumfa... poporul nostru se va înălța...

Membrii noi au fost primiți cu vii și însuflețite aclamări.

Dr. Aurel Grozda referă asupra raportului despre cassă. Raportul meritaosului casarier N. Petra-Petrescu pe anul 1903/4 se aprobă, budgetul pe 1904/5 se primește. Cassariului se votă absolutoriu și mulțumită protocolară.

Se decide a se purta pe viitor un registru separat pentru membrii ordinari anuați, în care să se indice exact timpul primirii și al repășirii. Averea societății este plasată pe la institutele de credit mai solide. Se urcă peste 350.000 cor. Administrată cu conștiințioasă va crește într'una și va acoperi și trebuințele administrației în cele pentru cultivarea artiștilor români.

Dr. Ioan Radu referă asupra raportului general al comitetului pe 1903/4. E curat ca aurul. Drept aceea fără multă vorbă la propunerea comisiunii: 1. Raportul se ia spre știre. 2. Adunarea generală ia cu plăcere act de reprezentarea societății cu ocaziunea jubileului de 40 ani a organului său oficial de publicitate „Familia” din Iunie a. c. 3. Indatorăză pe bursierii societății să înainteze comitetului atestate despre studiile ce vor face. 4. Invită comitetul să normeze prin regulament special drepturile și datorințele dintr' comitet și bursieri. 5. Să se compună un canon al pieselor cari vor fi potrivite pentru a se juca de diletanții nostri. La acesta lucrare se angajează totă inteligența cultă.

Se dă citire depeșelor de felicitare. Elena Pop măr. Fr. L. Hoszu, din Șomcuta-mare, Dr. Sturza din Brunn-Wällischhof, Dr. Oncu din Rohitsch-Sauerbrunn, Simionăș din Deva, Dr. Vecerdea din Brașov, Dr. Bunea și soții din Blaj, și numeroși alți inteligenți cu iubire față de Thalia română, din Sibiu, Brașov, Hațeg, Cluj, Deva, Arad, Petrea-română, Lugoj, Caransebeș, Huedin, Făgăraș, etc. trimt felicitările lor și cer scuze pentru absențare.

Urmază alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani. Cu deplină încredere ar fi fost reales întreg comitetul de mai înainte, care se vede a fi compus tot din bărbați despre care un Cineas de nou ar exclama „Vidi patriam regum”. Dar' durere! Legile firei sînt neștirabile. Venerabilul Em. Ungureanu din Timișoara se souză că e prea departe de Brașov pentru a-și împlini datorința după cum îi dictă conștiința. Ca membru promite că va urmări cu zel și interes

tote mișcările ei, dar' stăruie a nu se mai reflecta la persoana sa. Cassariul N. P. Petrescu, și-a mutat domiciliul din Brașov în Fofeldea, astfel de-și cu plăcere ar munci pentru înflorirea societății, nu se pôte în calitate de cassarier, care trebuie să fie în centru. Dar' promite a-și face datorința din tot locul și în tot momentul, cât va trăi. Pentru steagul culturai naționale totdeauna va lupta.

Intr' strigăte entusiaste a celor ce repășesc mângălați, că și-au făcut datorința, ceea-ce se trece și la protocol, exprimându-li-se recunoștința adunării, membrul Dr. P. Oprea cetește o listă combinată în urma căreia se proclamă într' aclamări furtunoase: president Iosif Vulcan, publicist etc. Oradea-mare, vice-president Virgil Onișu, director gimnazial, Brașov, secretariu Dr. Iosif Blaga, profesor în Brașov, cassariu Dr. Nicolae Vecerdea, dir. fil. „Albina”, Brașov, Membri în comitet: Vasile Goldiș, secretariu cons. Arad, George Dima, prof. în Brașov și Dr. George Dobrin, adv., Lugoj.

Presidentul mulțamește pentru încredere și distincție și promite, că de-și nu-i sigur că ore din cauza etății bine înaintate va mai fi în stare să conducă și acest ciclu de trei ani, dar' până va trăi va ține sus și tare steagul societății, pe care cu litere de aur se află gravat: cultura națională, vișă națională. Pentru acestea trăim, pentru ele murim.

Bucuria generală amestecată cu lacrimi erupese în strigăte de „să trăiască!” fără întrerupere.

Pentru adunarea anului 1905 a sosit o singură invitare. Preotul și învățătorul cu câțiva fruntași din Reșița invită societatea a-și ține proxima întrunire în comuna lor. — Se primește cu însufletire.

(Va urma.)

Intuițiunea ca factor de învățământ.

(Principiile intuițiunii aplicate la predarea limbilor moderne).

(Cuvânt de deschidere, rostit în conferința învățătoră din cercul Brașovului, de Nicolae Sulică.)

(Fine.)

Iată așa dar' ce vrea să impedeze educațiunea intuitivă și estetică de astăzi. Ochiul trebuie hrănit prin intuițiune cu impresii cât mai dese și mai vii, trebuie agerit spiritul de observare pentru-ca cu atât mai ușor se putem descoperi tainele frumseților naturii; numai cel educat în felul acesta va ajunge să esclame în fața sublimului naturii: mari și minunate sunt lucrurile tale, Dómne. Numai înțelegând tainele frumseților naturale vom pute aprea și înțelege și frumsețile artei. Iată dar' cum o temeinică intuiție obiectivă a naturii devine izvorul și condițiunea fundamentală a intuiției estetice a operelor de artă.

Ce cere așa dar' în reasumat educațiunea intuitivă așa precum o formă pedagogică mai nouă?

Cultivați cele cinci simțuri ale elevilor, pentru ca pe calea acesta să le puteți îmbogăți intelectul și inobilita inimă. Deșteptați interesul și entuziasmul firesc al elevilor pentru frumsețile naturii și ale artei. Faceți excursiuni cât mai multe, în grădina, afară la câmp și sus la munți, cercetați cu elevii mușee, expozițiuni, colecțiuni de monumente de artă sau cel puțin împodobii păreții odăii de învățământ cu tablouri bine executate, cari să hrănesc de o potrivă și mintea și inima elevilor.

II.

Introducerea noivelor mijloce de învățământ și intuiție în școlă, a adus cu sine, precum ușor se pôte înțelege, și schimbare aprăpe esențială în metodică, în felul de propunere a diferitelor obiecte de învățământ. Școlă veche să mulțamea cu memorisarea mecanică și deslănțuită a materialului de învățământ, cuprins în manualele de școlă. Cu astfel de metod învățătura, firește, trebuia să rămână un capital mort și neproductiv, care mai curând sau mai târziu trebuie să evaporeze.

Școlă nouă cere, ca memoria să fie sprijinită și prin cultivarea sistematică a celor 5 simțuri, în primul rând vederea, auzul și pipăitul. Că învățământul intuitiv a trebuit să reformeze esențial și metodică, e lucru evident la obiecte de învățământ cum sînt științele naturale, fizica, etc.

Mai greu îi vine omului să credă că s'ar pôte aplica metoda intuitivă la propunerea limbilor, în special limbile străine. Cu toate acestea experiențele făcute în timpul din urmă au dovedit, că propunerea limbilor moderne se pôte face cu succes deplin și într'un timp relativ cu mult mai scurt de cât mai înainte numai prin metodă așa numită directă, care se bazează aprăpe exclusiv pe intuițiune.

Ce vom înțelege dar' sub metoda directă sau intuitivă în propunerea limbilor străine?

În școlile noastre primare singura limbă străină pe care și-o însușesc elevii este limba magiară.

Ce va face așa dar' învățătorul pentru ca elevul să-și pôte însuși cât mai ușor și mai temeinic limba magiară?

Metodul observat în manualele de până acum la predarea limbii magiare în școlile noastre primare este metoda așa numit indirect. Limba magiară se învață prin mijlocirea limbii materne. Materialul de învățământ se prelucră mai întâiu în limba maternă și apoi se traduce și în limba magiară.

Principiul pe care se întemeiază acest metod, e principiul formulat deja de RaŃichius și Comenius: Ommia primum in lingua vernacula; Ex vernacula in linguas alias, adică toate mai întâiu în limba maternă și numai după aceea și în celelalte limbi. Că metoda aceasta indirectă, aplicat până acum la propunerea limbilor străine, își are părțile sale și bune și rele, o dovedește în deajuns experiența a sute de ani. Metoda directă va fi tocmai contrarul de la metoda indirectă, așa dară va fi metoda aceea, care cere, ca limba străină să se învețe direct, de-adreptul, fără intermediul limbii materne, și anume, prin conversațiune și intuițiune.

Metoda în sine nu e nouă, căci deja Montaigne și în urmă Locke ceruse, ca limba latină să se învețe direct și nu prin mijlocirea limbii materne. Ceea-ce dă azi un timbru cu totul nou metodei directe, este întemeierea acesteia pe intuițiune.

Intuițiunea este aceea, care face, ca învățătura limbilor străine să nu mai fie avisată la mijlocire prin limba maternă, căci arătându-i-se elevului obiectul, e de prisos a l' mai numi și în limba maternă.

Intuițiunea însă nu se mărginește numai aici, așa dar' nu e numai visuală.

Insemnătate tot atât de mare ca și intuiția visuală, are și intuiția acustică. Procedura va fi așa dar' îmbinată: și anume în chipul următor: Il punem pe elev în fața obiectului sau tabloului pe care voim să îl facem să îl pipăie — acesta este intuiția visuală, sprijinită și de intuiția motorică. Pronunțăm apoi clar și respicat numele obiectului în limba străină, pe care voim s'o învățăm, îl facem și pe elev să rostască cuvântul după noi până ce îl pronunță corect, urmază rostirea și din partea celorlalți elevi pe rând și eventual rostirea în cor din partea clasei întregi.

Acăsta este intuiția acustică.

Învățătura se va face încolo în propozițiuni întregi, cari exprimă acțiuni executate de elev sau raporturi de ale elevului cu obiecte din jurul său. Elevul e pus astfel în poziție de a rezona și în legătură a se exprima despre sine și și asupra lumii din jurul său de a dreptul în limba cea nouă, fără de a fi silit să-și formuleze cugetarea mai întâiu în limba sa maternă și apoi s'o tălmăcescă în limba cea străină.

După metoda directă sînt întocmite cărțile pentru limba magiară lucrute pentru școlile primare de A. Schullerus și I. Popovici. Superioritatea metodei directe față de metoda veche e indiscutabilă în unele puncte, așa că consistoriul nostru cu drept cuvânt a aflat cu cale să țină cont de ea la întocmirea noului plan de învățământ pentru școlile primare votat anul trecut din partea congresului național-bisericesc. Nimenea nu va nega că teoria metodei directe este în sine superbă, căci a pus pe elev în contact direct cu limba ce trebuie să o învețe, a-l face capabil de a reproduce în mod spontan ideile și gândurile sale în noua limbă fără a mai ave lipsă a le traduce, acăsta însemnă a transforma mediul artificial al clasei într'unul mult mai apropiat condițiunilor naturii.

Din nefericire, noua metodă întâmpină multe obstacole serioase în calea ei. Iată cari sînt cele mai principale:

1. Ea se razimă numai și numai pe memorie și spiritul de imitație, neglijind cu totul partea educativă.

2. Prin logica sa prea riguroasă nu îngăduie o intrerupere de curs sau o schimbare de metodă, cauzate adese-ori prin o bôlă sau o deplasare a elevilor sau profesorilor.

3. Jocul tablourilor intuitive și mimica căte odată nu tocmai estetică a profesorilor prea dau ocazie spiritului răutăcios al elevilor de a se manifesta sub ôre-care formă.

4. Prin eliminarea lecțiunilor de recitat și temelor de scris lasă copiii neocupați acasă, de sigur spre marea desperare a părinților.

Acăstea sînt defectele în de obște accentuate de toți câți s'au ocupat cu critică metodei directe. Eu din parte'mi așa mai adăuga unul. La limbi străine, al căror spirit e esențial diferit de al limbii materne, cum e și la limba magiară față de limba română, a face pe elev cel puțin la început să cugete și să rezoneze în limba cea nouă după spiritul acelei limbi, e aprăpe tot atât de imposibil, ca și a abandona cu desăvârșire la început limba maternă la care vrînd nevrînd trebuie să apelezi.

Mai e încă un moment, care țin s'l accentuez, moment ce încă stă cel puțin de ocamdată ca o mare greutate în fața aplicării metodei directe la predarea limbii magiare. Greutate ce rezultă nu numai din matura metodului, ci și din situațiuni de azi ale învățătorilor nostri.

Ca să poți aplica cu succes metoda directă la limba magiară, condițiunea elementară și indispensabilă e, ca mai întâi tu însuși, învățătorul, să vorbești, dacă nu perfect, cel puțin fluent limba magiară.

La noi lucrurile stau așa, că puțini dintre învățătorii nostri întrunesc acăta condițiune elementară.

Partea e a mai mare a învățătorilor nostri sînt oameni din generațiunea veche și astfel metoda indirectă, chiar admitînd că e absolut nepedagogică, ceea-ce în realitate însă nu e, vrînd nevrînd ar trebui s'o tolerezi în școlă.

Ce ar fi așa dară de făcut, căci ambele metode, cea indirectă ca și cea directă își au avantajele ca și neajunsurile lor? Ca preste tot, așa și ai-ea calea cea drăptă o va nimeri acela care va ține calea de mijloc, căutînd a uni părțile bune ale metodei vechi cu avantajele metodei noue.

Detaliurile, meritul cestiunei le las la aperețirea și praxa dvăstre, căci intențiunea mea a fost să dau numai câteva îndigitări de natură generală tuturor acolora, cărora le zace la inimă progresul, dar' în același timp și ușurarea muncii intelectuale a elevilor încredințați conducerii dvăstre.

Cu acăstea declar conferințele acestui an de deschise.

Circulariu

cătră membrii ordinari și ad hoc ai sinodului protopresbiterial din tractul Cohalmului.

Prin ordinul consistorial din 2 August, 1904. nr. 6544 numit fiind comisariu consistorial pentru alegerea de protopresbiter gr. or. al tractului Cohalmului, în conformitate cu §. 16. din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter prin acăsta convoc sinodul electoral al acestui tract pe ziua de Joi, 16 Septembrie, a. c. st. vechiu, dimineața la ôrele 10 în biserică noastră din Cohalm, în scopul de a săvârși alegerea de protopresbiter.

Un exemplariu din acest circulariu se trimite cu posta fie-cărui membru ordinar și ad hoc al sinodului protopresbiterial electoral din tractul Cohalmului.

Totodată convoc pe Mercuri, 13 Septembrie a. c. st. vechiu, 4 ore după amiază pe membrii comitetului protopresbiterial gr. or. la ședința în cancelaria protopresbiterială spre a constata calificațiunea concurenților și a compune lista de candidare.

Sinodului va premerge sânta liturgie și chemarea duhului sânt, la care sunt poftiți a lua parte toți membrii sinodului.

Sibiu, 30 August 1904.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

NOUȚĂȚI

**Capela gr. ort. română din Buda-
pesta,** covedindu-se a fi prea mică, a fost lărgită în cursul verei acesteia. Terminată fiind lucrările de lărgire, Dumineca trecută a fost apoi de nou sfințită, prin Cuvioșia Sa părintele *Ghenadie G. Bogovici*. La actul sfințirii au participat mulți credincioși din capitală.

Pentru incendii din Câmpeni a trimis domnul *Iosif Șt. Șulățiu* vice-presidential „Asociațiunii”, suma de 200 corone.

Profesor nou. Dl *Dumitru Lupan*, fost profesor suplent la gimnaziul din Brașov, a fost ales profesor la gimnaziul din Nășed.

Incunoștințare. Dintră membrii departamentului nostru (IV. Sibiu) acei st. domni, cari doresc a participa la adunarea generală din Timișoara (21 Sept. st. n.) sunt poftiți a se adresa sub președintul pentru bilete de călătorie cu preț redus. Notez, că biletele au valoare începând din 15 Septembrie n. și că din partea biroului central numai 10 bilete ni-s-au dat spre împărțire. Sibiu, 10 Sept. n. 1904. *Lazar Tricoreanu*, secret. despărț.

Decorat. Compatriotul nostru *Stefan Velovan*, profesor la școala normală din Craiova (România), a fost distins cu ordinul „Coroana României” în gradul de *Cavaler*.

Luarea Griviței. Astăzi, Luni, e aniversarea luării Griviței cu asalt din partea trupelor române, concentrate la Plevna, cu ocazia războiului ruso-turc. Prețutindenea în regatul român a fost cetită doxologia și s'a ținut revistă asupra trupelor. Capitala București și toate orașele au fost frumos pavozate.

Un țeran artist. Ziariul „*Budapesti Hirlap*” scrie că în comuna Feleac, lângă Cluj, trăiește un țeran român cu numele *Jacob Corcea*, în etate de 28 ani, care nu știe ceti și scrie, dar' în arta sculpturii și a câștigat o destitute atât de mare, în cât e admirat de toată lumea. Face și violine, de cea mai mare frumseță.

Furtună. Ni-se scriu următoarele: In 20 August st. v. a. e. descărcându-se o furtună asupra comunei noastre Mesentea (prot. Alba-Iulia) un trăsnet puternic a lovit în turnul bisericii noastre, deteriorând rău copacișul de șindilă, cum și trei lemne cari ținneau copacișul. Paguba e foarte simțită din partea noastră, căci biserica e lipsită de mijloce. Poporul cu atât este mai întristat, că în anul 1887 încă a trăsmit în turnul bisericii, și atunci a rămas mort pe loc și clopotariul, care se suise să tragă clopotele contra furtunei.

Fidanțare. Dl *Victor C. Fizeșianu*, absolvent de teol. din Arad și ales capelan pe lângă părintele său *Andrei Fizeșianu*, paroch ort. rom. în *Pesac*, ctul de *Torontal*, s'a fidanțat în 4 Sept. n. cu domnișoara *Aurora*, fiica preotului *Romul Șecosianu*, paroch ort. rom. în *Ictar*, ctul *Timiș*.

Condamnat. Slovacul *George Babka* a fost dat în judecată pentru un articol publicat în ziariul „*Obzor*”, în care se spunea, că Magiarii sunt dușmanii Slovacilor. Curtea cu jurat din *Bojon* l'a sfat vinovat și l'a judecat pentru șgriafe la trei luni temniță de stat și 20 corone amendă în bani, ear' Curia în ședința de *Vineri* a aprobat această sentință.

Invățacel (ucenic) de meserie pte fi ori cine, dacă a implinit starea de 12 ani. Incheierea contractului de ucenie nu pte fi deci condiționată de la etate mai mare, ori de la instrucție școlară. Esaminarea progresului practic al invățacelului nu se ține de chemarea examinatorilor branșelor industriale, ci de a plenipotențiarilor autorității industriale. (Decisune principială a ministrului ung. de comerț, adusă în o cauză de divergență).

Anunț. In zilele acestea apar în tipografia arhidiecezană următoarele șpani Colare: *Noul Abecedar*, de Dr. *Petru Șpan*. *Colărua Noului Abecedar*, de același. Atragem atențiunea învțătorilor nostri a upra acestui abecedar, compus după un sistem nou, chemat de a produce o reformă folositoare în învățarea cetitului.

Crematoriu în Viena. Comitetul noului cimiteriu protestant din Viena s'a ocupat zilele acestea cu planul înființării unui crematoriu pentru credincioșii bisericii ev. lutherane, în favoarea cărui plan agită desubi social-democrații și societatea francmazonilor, provocându-se la Germania, care de mult a conces deja arderea morților. Cel mai vechiu crematoriu în Germania e cel din *Gottha*, înființat înainte cu zece ani. In acest restimp au fost arși în el 3361 morți. Crematoriului din *Gottha* i-au urmat cele din: *Hamburg*, *Heidelberg*, *Karlsruhe*, *Mannheim* și *Mainz*. In toate acestea în cei zece ani din urmă au fost arse 6370 cadavre.

56 mii de școlari. La școlile elementare comunale din *Budapesta* sunt înscrși pe anul școlar curent 56.327 elevi (cu 1106 mai mulți de cât în anul trecut).

Vin fals In pivnițele din portul *Fiume* ale comercianților de vin „*trași Abeles*” din *Viena* s'a găsit vin fals fiat, pe care „*trași Abeles*” îl puneau în comerț ca vin veritabil din *Ungaria*. Firma *Abeles* a fost pedepsită cu 3164 corone amendă și i-s-au confiscat 1530 hectolitre de vin fals.

Muere din trei veacuri. Din *Săculul de pădure* ni-se scriu următoarele: Duminecă în 4 Septembrie n. am înmormântat o femeie văduvă născută la anul 1799, va să zică în vârcul al XVIII-lea, a trăit întreg vârcul al XIX-lea și a repositat după 4 ani impliniți din vârcul al XX-lea. Numele acestei femei a fost *Stoica Tudora*. A fost sănătoasă și a muncit acasă și în câmp până în anul trecut, când fu atinsă de apoplexie în partea dreaptă a corpului.

Morment de trei mii de ani. Prințul *Artur Odescalchy* și Dr. *Nagy Géza*, șeful secției arheologice a muzeului național din *Budapesta*, autorizați din partea guvernului au făcut săpături în o dălmă dintră comunele *Dvek* și *Jerkófalu* din comitatul *Nyitra*, sfând la considerabilă adâncime o urnă cu două tărte, așezată în o ăla mai mare. In urnă erau rămășițele unui mort împreună cu numeroase juvaere, inele, cărigi și un colir din timpuri cel puțin cu 2500—3000 de ani înainte de timpurile noastre. Din diametrul inelelor se pte deduce că cenușa din urnă e a unui copil. Acum urna se află în muzeul național din *Budapesta*.

Fie-care pasere pe limba ei piere!

Brașov, 26 August v.

„*Gazeta Transilvaniei*” în *Nr* 180, 181 și 182 (x 17—19 l. c. încercă să combată afirmațiunile mele cu privire la regia proprie a „*Moșiei Sud ți*”, basându-se pe un raport al comitetului parohial al bisericii *Slt. Nicolae* adresat ei în chial, ăra în *Nr*. 184 ex 21 l. c. ca concludsiune dezbucă ca și până acuma cu mare bravură în injurii și insulte la adresa mea. Fiind absent din *Brașov*, numai acum pot răspunde.

Față de cele din urmă spar că voi sfia calea de răfuire, acumodată părței adverse.

In ce privește meritul cauzei însă, cifrele publicate întăresc oficial afirmațiunile mele în măsură atât de mare, încât numai virându-mă cineva capul în nisip ca struțul, nu vede starea adevărată a lucrului. Căci iată ce am afirmat eu și ce constată „*Gazeta*”.

Am afirmat:

1. Că la cele 4 licități încercate în curs de 2 ani arănda maximală oferită a fost 40,000 lei.

Gazeta constată:

In *Nr*. 180 pag. 2. col. 4. și pag. 3. col. 1, că s'au ținut acele 4 licități la 10 *Novembre* 1901, la 5 *Martie*, 3 *Aprilie* și 28 *Iulie* 1902, oferind la ultima Dl *Nicolae Seceleanu* suma de 40,000 lei.

Prin urmare am afirmat adevărul.

Am afirmat:

2. Că cu această sumă nu o putea da să pdră biserica în 9 ani 116,550 lei, având convingerea, că regia proprie trebuie să aducă mai mult, și la stăruința unor domni comitetul a decis regia proprie pe 3 ani și a început-o cumpărând mașini, vite, etc. . . circa *Lei* 29,000.

Gazeta constată:

In *Nr* 180 pag. 3 col. 1. . . se decide unanim (de Comitet): Pentru un pe-riod de probă de 3 ani începând dela 23 *Aprilie* 1903, biserica să administreze moșia „*Sudiți*” în regia proprie. Cu data de 1 *Septembrie* 1903 s'a început regia proprie a moșiei sub administrația *Dlui Ioan Munteanu*).

Prin urmare am afirmat și aici adevărul.

In comitet erau atunci și membrii din comitetul actual, unarți regiei, dar' decisiunea s'a adus unanim.

A fost angajat *Ioan Munteanu* ca administrator, pentru-că densus a convenit mai bine și faptele au dovedit destoinicia și onestitatea densusului neescepționabilă, ceea-ce numai cinste fi face și cumnatului său *V. Voina*.

Am zis, că s'au cumpărat mașini, vite, etc. de circa *lei* 29,000. In realitate acestea au costat *lei* 31,589.30. Inse în această sumă se cuprind corone 1657.94 (v. *Gazeta* nr. 180 pag. 3 col. 2) spese și diurne pentru cumpărarea a 20 boi. Boii i-a cumpărat cu *lei* 410 pârchea comisiunea compusă din *Saltu*, *Lupan*, *Navrea* de la „*Podul Ildei*”, cântat de *V. Alexandru* (veți din *Buzău*) administratorul a cumpărat boi asemenea, cu *lei* 350 pârchea adică mai efitini cu 60 lei, fără a fi făcut cheltuiala de sus. Deci aceea sumă, cum și alte făcute de prisos nu pot fi considerate aci.

Am afirmat:

3. Pe baza bilanțului încheiat la finea *lunii Decembrie* 1903 rezultatul a fost, că pe lângă arănda veche de *lei* 52950, anul agricol 1903 a mai produs încă peste *lei* 41,300 venit curat, din care avea să se subtragă 10% amortisare de la suma investită în zestrea moșiei, adică *lei* 2900 — și tantiemă cuvenită administratorului din venitul curat cam *lei* 4000.

Gazeta constată:

3. In *n* 181 pag. 3 col. 1 la *II Pasiv* punct 5 la bilanțul din *Decembrie* 1903. Profit net, *lei* 41,422.85.

Prin urmare am afirmat adevărul.

Natural însă, că am dat numai cifre rotunde aproximative după memorie și șifrele profitul net după bilanț e mai mare de cât *lei* 41,300 arătat de mine.

Observ însă, că la bilanțul publicat în „*Gazeta*” *n* 181 pag. 3 col. 1, e o erore de adițiune la *II pasiv*, care se transpune și în calculațiunile ulterioare.

Am afirmat:

4. Că la circa 700 chile porumb, dacă se vindea în sezon, se realiza un plus de câștig curat de *lei* 5,600.

„*Gazeta*” constată:

4. In *n* 181 pag. 3, col. 1, că la bilanțul din *Decembrie* 1903, s'au luat 600 chile porumb în stuleți à 50 de lei cu *lei* 30,000. Ear' pag. 3 col. 2, că la 29 *Februarie* 1904 s'a facut cu esperți un nou bilanț, în care s'au luat numai 530 chile porumb à 48 lei cu *lei* 25,440.

Acu nu mai suntem de acord cu „*Gazeta*”.

Un bilanț arată 600 chile, altul cu 2 luni mai târziu 530 chile, eu zic circa 700 chile.

Mai întâi observ, că porumbul era, când am scris eu, încă întreg în stuleți în hambare, nemăsurat și nebătut și numai după batere se putea ști cât este în adevăr și cine are dreptate. Prin urmare preferile esperților până atunci pot varia la infinit.

Nu trebuie însă pierdut din vedere, că zi de zi porumbul se pte împușina prin uscare, mănecare de chțecani, șoreci, ciori etc. etc.

E de neînțeles însă, cum un expert pte prețui la 29 *Februarie* 1904 un porumb ales cu 48 lei chila, când în acel moment cursul pieței e cam 64 lei chila și cum pte lua el la bilanț 530 chile cu *lei* 25,440—, când în acel moment 530 valorează cel puțin *lei* 33,920?

Un astfel de expert numai pte fi.

Presupunem însă, că eu ași fi esagerat cantitatea de porumb cu 700 de chile. Care e consecvența la bilanț? In acest cas valorea celor 600 chile de la bilanțul din *Decembrie* 1903 de *lei* 30,000 am sperit'o cu diferență de 8 lei la 700 chile, sau cu *lei* 5,600

*) Cumnatul fostului president al comitetului parohial *V. Voina*. — Not. culeg.

și astfel am evaluat în total porumbul *lei* 35,600.

Cantitatea nu impoartă.

In ziarul de 25 l. c. buletinul oficial arată, că țeranii vând la obor porumbul lor, calitate inferioară cu 40—41 lei chila de 4 hectolitri. Astfel chila de 7 hectolitri revine cu *lei* 71.75.

Admit că porumb ar fi numai 530 chile și încă de calitate cea mai slabă posibilă, cu 70 lei chila. 530 chile à 70 lei dau *lei* 37.100.

Prin urmare eu am prețuit 700 chile de porumb cu *lei* 35,600, pe când numai pe 530 chile de porum se ia azi 37,100— adică cu *lei* 1,500.— mai mult de cât am afirmat eu.

Judece cetitorul pe partea cui e adevărul!

Am afirmat:

5. Venitul bilanțului real pe 1903 e de *lei* 46,900— din care scoțând amortisarea și tantiema la un loc cu *lei* 6,900, rămâne pentru biserică un venit net peste arănda vechiă de *lei* 40,000.

„*Gazeta*” constată:

5. In *n* 181 pag. 3, col. 2, 3, 4, că anul agricol se încheie la finea *lunii Februarie*, că la 29 *Februarie* 1904 s'a facut un nou bilanț în care profitul net ar fi numai de *lei* 29,631.75 per ziua aceea, dar' controlând din nou inventariul moșiei comitetul a stabilit alt bilanț real pentru timpul de la 1 *Septembrie* 1902 până în 29 *Februarie* 1904, care arată profit curat de *lei* 24,988. Constată mai departe, că nici acest bilanț nu e bun, ci comitetul a făcut altă grupare de cifre din care profitul net rezultă numai cu *lei* 11,332.80 pentru regia proprie a moșiei „*Sudiți*” din 1 *Septembrie* 1902 până la 29 *Februarie* 1904, adică: pe un interval de 18 luni, care ar trebui să echivaleze cu un an agricol.

Acu iarăși nu suntem de acord cu „*Gazeta*”.

Intre bilanțul din *Decembrie* 1903 și cel din *Februarie* 1904 pentru un răstimp de 2 luni este o diferență de *Lei* 11,790.10 și nu 11791.10 cum zice „*Gazeta*”.

Anume a micșorat:

I. Activa.

Bani gata	cu <i>Lei</i> 237.35
Debitori	„ „ 3083.65
Inventarul	„ „ 3194.60
Productele	„ „ 5234.60
	„ „ 11750.20

și s'a mărit:

II. Pasiva.

Creditorii	cu <i>Lei</i> 39.90
----------------------	---------------------

Scădere totală „*11790.10*”

Cum se justifică această scădere? . . .

Banii gata de sigur s'au cheltuit pe ceva în decursul celor 2 luni din ultima *Decembrie* până la 29 *Februarie* 1904.

Debitorii vor fi achitate datoritiile. Ei, dar' în acest cas sumele întrate s'au trebuie să fie per coasa, s'au la alt titlu activ, căci dacă nu, tocmai acu este „*alier-changer*”, de care pomenește „*Gazeta*” (*n* 184, pag. 3. col. 2.)

Inventarul s'a scădut cu *lei* 3,194.60 și nu cu *Lei* 3,155— nici cu *lei* 3,158.90 cum zice „*Gazeta*” *n* 181 pag. 3., col. 2.

Eröre de tipar?!

Productele s'au scădut cu *lei* 5234.60 reducându-se porumbul de la 600 chile à 50 lei la 530 chile à 48 lei și dispărând din cont porumb vechi, 10 saoi mazere, 7 căpțe paie de mazere și efitinându-se fânul cu 50 lei la chila!

Afară de reducerea valorii porumbului și fânului, celelalte valori asemenea trebuie să se afle undeva ca contra valoare, căci altcum și aci ar fi „*alier-changer*”. De altcum am arătat mai sus, că chiar numai 530 chile porumb se fie, la bilanț cifra trebuie urcată la *lei* 37.100 și nu redusă la *lei* 25.440.

(Va urma.)

Arseniu Vlaicu.

Cărți și reviste.

„*Doine și strigături*”. Din „*Biblioteca Foi Poporului*”, a apărut broșura a doua, cuprinzând doine și strigături culese și întocmite de *Nicolae Regman*. Costă 20 fileri și se pte comanda de la administrația Foi Poporului (Sibiu).

Posta redacției.

Dlui Ioan B. în Dm. Cele trimise nu se pot publica.

4 părechi de ghetе

pentru 5 corone. [265] 1-1

In urma cumpărării unei enorme cantități de ghetе se vënd pentru acest preț ridicul: 1. păreche de ghetе pentru domni și 1 păreche pentru dame, din piele neagră ori galbenă, cu șireturi, cu tălpi tari, fazon nou; mai departe 1 păreche de ghetе la modă pentru domni și 1 păreche pentru dame, confecționate foarte elegant, foarte plăcute și ușore; toate aceste 4 părechi costă numai 5 cor. — La comanda, cari se fac prin ramburs, este destul dacă se indică mărimea. — Casa pentru export de ghetе

A. Liban, Krakau nr. 186.

Schimbul este admis; dacă nu convine se retrimit banii, la casă că marfa comandată nu convine, astfel că ori-ce risc este eschis cu desevărire.

La Librăria Tipografiei Archidieceșane se află de vânzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de George

Coșbuc . . . . . „ 2.—

Iisus Christos cu cuvintele sfintei

scripturi, de Dr. Petru Barbu „ 2.50

Căntece, de Emil Sabo . . . . . C. 1.—

Portretele lui Eminescu, notițe

biografice, de Ioan Scurtu . . . . . —80

Foiletone, de Ilarie Chendi 2.50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10

bani mai mult.

Armîna (românca), roman social

din epoca renașterii poporului

român de la Pind, de P. Vulcan „ 2.—

Povestiri, de Mihail Sadoveanu 1.50

plus 20 fil. porto postal.

Un tiner român se aplică imediat ca

practicant

în Librăria tipografiei archidieceșane pe lângă condițiuni favorabile.

Preferiți sunt cei cari au absolvat gimnasiul inferior.

* T. Popovici *

12 CÂNTECE DE ȘCOLĂ

pentru 2 și 3 voci

CUPRINSUL:

Caetul I, pentru 2 și 3 voci egale: 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrul frate de cruce. 4. Carul cu boi. 5. Ziua a apus. 6. Fețele casnice. 7. Țigancă. 8. Sunt fecior sdraveni. 9. Eu mă duc codrul rămâne. 10. Imn ocașional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae. Caetul II: Căntece pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In ciresar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vânătoresc. 6. Astăzi sicutul. — Căntece pe trei voci: 7. Strugurele bătut de pătura. 8. Cucele penă galbenă. 9. Vivat țera mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora ostașilor. 12. Colindă.

PREȚUL fie-cărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto

Editura Librăriei archidieceșane din Sibiu-Nagyszeben

Sprîjiniți industria română!

M'am mutat de sub nr. 21 sub nr. 3 strada Poplăcii.

Am onore a aduce la cunoștința on. publică că cu 15 Septembrie mi am deschis prăvălie de croitorie modernă

Croitorie Vieneză Universală.

Ca să pot mulțămi mușterii mei, voi lucra cu cea mai mare sirguintă, și îmi voi concentra toată praxa mea, ce mi am câștigat-o în Viena și Budapesta, la cele mai renumite firme de branșă această, precum la dl Iosif Szallay, croitor de curtea împărătească și la dl Wilhelm Skarda furnisorul curții împărătești, la firma din urmă fiind ca primul lucrător mai mult timp.

De asemenea mi am însușit și o croielă modernă și după cel mai nou stil; această mi am câștigat-o de la mai multe cursuri de croit din Viena, absolvându-le toate cu succes splendid. Rog on. public românesc să mă onoreze cu cât mai multe comande. *Probați și veți convinge că lucrez cu preferințe cele mai efține* (mai efține de cât ori-unde). Confeționez tot felul de vestimente, precum uniforme de ofițeri și voluntari (specialitate pentru uniforme), finanți, pădurari, haine de teatru, ornate și stiharii bisericesti, haine de salon, fracuri, salon rocuri, sacouri, paltone, pardesiuri, raclame, ulstere, apoi și pentru dame jachete, paltone, etc. Toate acestea le croesc cu dibăcie și după cea mai nouă modă, și le confecționez din cele mai bune și durabile stoffe.

Nou! Nou!! Nou!!! Atrag atențiunea domnilor preoți și teologi absolvenți cu privire la *croiala reverenților*, că tocmai acum am aflat un stil nou de a le croi, cu mult mai practic de cât până acuma. Totodată rog pe on. preoțime și on. public românesc, că cine va voi ca să aibă un lucru frumos, n'are de cât să se adreseze către „Croitoria vieneză universală” a mea și voi face tot posibilul ca să pot mulțămi mușterii mei.

[266] 1-5

Semnez cu toată stîma

Ioan Petrascu, croitoriu.

Sibiul strada Poplăcii nr. 3. Vis-à-vis de cafenea „Unicum”.

Sprîjiniți industria română!

La Librăria Tipografiei archidieceșane din Sibiu se află de vânzare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Inaltpreasfântiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de toate zilele. — Polunoșnița Sămbetei. — Rânduēla Utreniei — Ciasul dintăiu, al doilea și al șeselea. — Rânduēla Obedniței. — Ciasul al nouēlea. — Rânduēla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierii, Bogorodicienele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rânduēla Sinacsariului. — Bogorodicienele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe toate lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începând cu anul 1901 până inclusive 1952. — Explicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea acelor. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscesnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincina Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

[265] 3-3

Arlejtés.

A nagyszebeni m. kir. állami elmeügyintézet részére az 1904/5. évre szükséges 2200 köbméter bükk tűzifa szállításra ezzel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozók felhívom, hogy a magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlat mellé a szállítási érték 5% át esatolva, folyó évi szeptember hó 17-én, délelőtti 11 óráig alóírott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny” idei 191., 192. és 193. számában olvashatók, vagy az intézeti gondnok irodájában meg tudhatók.

Nagyszeben, 1904. szeptember 3-án.

A. m. kir. állami elmeügyintézet igazgatója.

Teodor V. Păcățian:

Istoriografi vechi, istorio-

grafi noi, studiu critic în chestia vechiei metropolii ortodoxe române . . . . . 2.—

Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering . . . . . 8.—

Din legile ungare: Judecătoriiile cu jurați . . . . . —80

Istoria politiceii, după Sir Frederik Pollok . . . . . 1.—

Libertatea, traducere după John Stuart Mill . . . . . 2.—

Coroane o Cartea de aur, vol. I și II, broș. Coroane

la 10 cor., leg. a 11-60

Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . . . . . 2.—

Buna chivernisēlă, carte pentru toți, întocmită după ideile lui Sam. Smiles —40

Principiile politiceii, după Dr. Fr. de Holtzendorf . . . . . 4.—

Sămbăta morților, dramă din popor în 5 acte, localisată după Raupach . . . . . —60

Toate aceste cărți se pot procura de la Librăria archidieceșană din Sibiu (Nagyszeben)

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința on. publică românească, că în urma unei înțelegeri frățești cu companionul meu Ioan Petrașcu,

Atelierul de croitorie

Petrașcu & Părău

aflător în Strada Poplăcii (Quergasse) nr. 21, pe viitor îl voi conduce singur, sub firma proprie

Ioan Părău.

În atelierul meu se vor pregăti ca și până acum tot felul de haine pentru bărbați, civile și militare, după cel mai nou fason și cu prețuri convenabile.

Rugând on. mușterii de a păstra și pe mai departe încrederea acestui atelier, rog totodată și on. preoțime gr. or. română, ca la casuri de eventuale trebuințe, îndeosebi în **reverenți**, să-mi acordeze prețioșele sale comande, de cari cu atât mai vârtos mă simt îndemnat a mă ruga, cu cât sunt fiu al acestei biserici.

Pentru serviciu satisfăcător garantez îndeajuns testimoniile mele: al școliei de croit din Viena, și de la diferiți maeștri, în a căror atelier am lucrat. Sibiu, 7 Septembrie n. 1904.

Cu toată stîma

Ioan Părău
măstru croitor.

(264) 2

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bole

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire înținea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimit banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deosebit de „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țera și strălînătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.

Editura și tipariul Tipografiei archidieceșane.